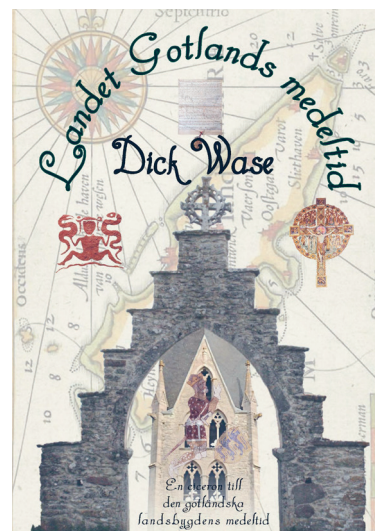
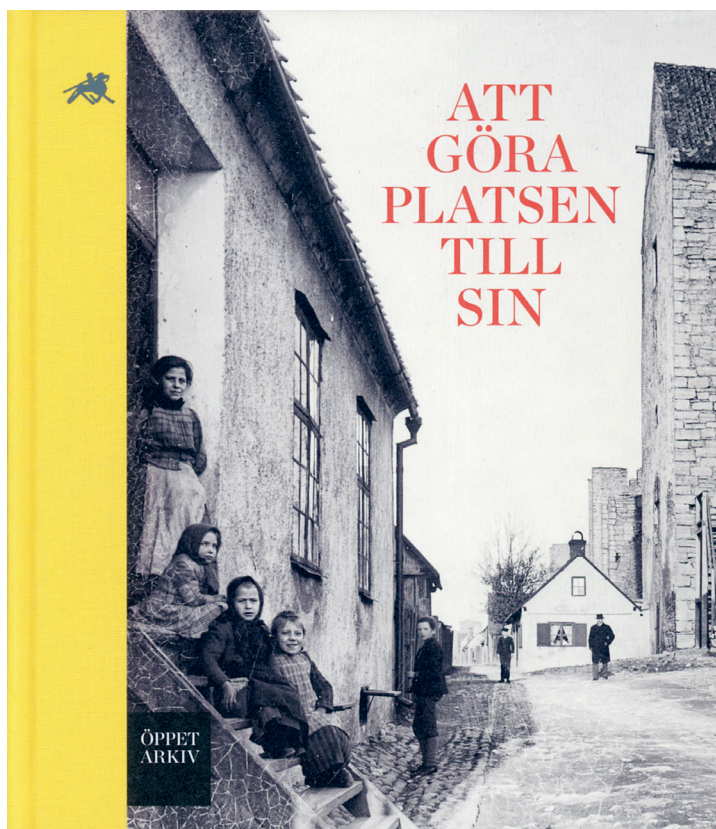

GOTLÄNDSKT ARKIV 2021, "ATT GÖRA PLATSEN TILL SIN".

Landet Gotlands medeltid, gotländska landsbygden på denna webbsida i bokform.

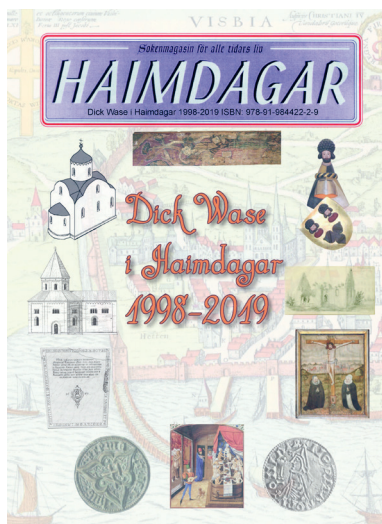
Gotländskt arkiv 2021 är uppkallat efter den första texten, som är författad av guiderna Fredrik Blomgren och Jeremy Hardy. Personligen tycker jag detta är mycket olyckligt, för den titeln speglar definitivt inte de övriga texterna i samlingen och är – enligt mitt förmenande – den text som inte borde ha varit med i volymen. Därför sparar jag behandlingen av den till sist.

Volymen 2021 är ett "öppet" nummer. D v s att det inte har ett tema som ska följas. Det är bra och borde vara det dominerande när det gäller Gotländskt arkiv. För mycket betoning på teman hämmar visualiseringen av ny forskning och nya rön och jag har istället motionerat om att två av tre nummer ska vara "öppna" (vilket dock avsågs). Men, framförallt att museet ska ta sitt ansvar för det som världsarvet vilar på, nämligen i första hand "hansestaden Visby". Det har hänt mycket i forskningen kring detta, men museet och Gotländskt arkiv framhärdat i att ignorera nya forskningsresultat och lägger ut en dimridå om "tolkningar" för att slippa anstränga sig att förnya kunskapen och museet. Det är därför hög tid att ha ett temanummer rörande ny kunskap om medeltidens Visby, för även detta "öppna" nummer är totalt i avsaknad av ett historiskt visbyperspektiv.

Trots museets och Gotländskt arkivs systematiska ignorering av "hansestaden Visby" är ändå texterna i årets nummer – med ett undantag – sådana som rent principiellt har en plats i publi-

Prenumerera på den i särklass bästa och mest vetenskapliga gotländska historiska tidskriften. *HAIMDAGAR*.
info@haimdagar.se

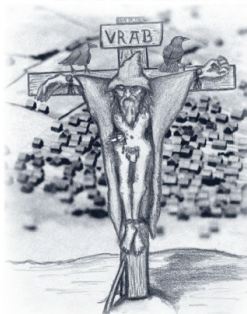
Tillbaka till hemsidan

I skuggan av Triumfen. Den i särklass bästa roman om gotländsk medeltid som har skrivits. Även den mest autentiska medeltidsromanen som skrivits i landet.

Dick Wase i Haimdagar 1998-2019. Viktig forskning kring medeltidens Gotland.

I SKUGGAN AV TRIUMFEN

En gotländsk medeltidsroman av:
DICK WASE

DE MEDELTIDA VISBYKYRKORNA

En vägledning till kyrkoruinerna och domkyrkan

Dick Wase

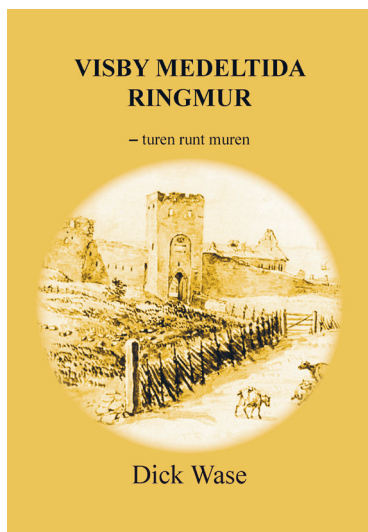
De medeltida Visbykyrkorna. Den bästa ciceronen till Visbys medeltida kyrkor.

Människornas Visby, den överlägset bästa guiden till Visbys medeltidshistoria.

Prenumerera på den i särklass bästa och mest vetenskapliga gotländska historiska tidskriften. *HAIMDAGAR*.
info@haimdagar.se

Visby medeltida ringmur – turen runt muren. Den bästa och mest perfekta skriften för din tur runt Visby ringmur.

kationen. Själv är jag ju specialiserad på Gotländsk medeltid så jag utger mig inte för att kunna expertgranska alla texter, men kan meddela ett allmänt intryck.

Kannibalism och pressen

Tobias Lindströms betraktelse över bilden av kannibalism i grottan Stora förvar på Stora Karlsö är en intressant studie över de koloniala attityder som applicerades på de indikerade kannibaler som behandlades i svensk press från 1800-talets slut och en bra bit in på 1900-talet. Den bärande tanken var att det handlade om mindre utvecklade folk – som nog egentligen inte var germaner – och att det berättigade européerna att kolonisera och civilisera ”barbarer”. Det jag möjligen kan sakna är en lite djupare dykning ner i verklig kannibalism – för att ge ett perspektiv på om människorna i Stora Förvar faktiskt utövade sådan. Nu meddelas att kannibalism numera är att betraktas som etnografiskt konstaterat i Sydamerika (och väl på Papua-Nya Guinea, eftersom han nämner Forestammen rörande endokannibalism?) i både ätande vid begravningsritualer och av fiender, s k exokannibalism, men det stannar där. Angående den debatt som förts får vi veta att vissa avfärdar kannibalism som en kolonial fantasi vilket har föreslagits vara en tendens att vilja ignorera ”vissa förment obekväma traditioner i småskaliga samhällen”. D v s, som jag uppfattar det, vanlig politisk korrekthet.

För mitt minne framstår en debatt i DN någon gång runt millenieskiftet, där skribenter hävdade att kannibalism bara var en myt. Själv har jag då i minne en TV-serie med antropologiskt tema (har förgäves försökt finna titeln på Google) som sändes på SVT i början eller mitten på 90-talet. I ett av avsnitten hade en stam på Nya Guinea, som hämnd för att en annan stam dödat en stammedlem, i flera dagar spanat för att hitta ett offer och dödat en pojke i 12-årsåldern från den andra stammen. ”Jägarna” kom bärande på honom upphängd på en på axlarna buren stör, som vilket djur som helst, med armar och ben sammanbundna, korsade, och stören inskjuten under de sammanbundna armarna/benen. Kameran visade den döde pojkens huvud som slängde hit och dit då hämnarna kom springandes med sitt byte och slutade inte filma förrän någon med en kniv skulle börja skilja huvudet från kroppen. Det meddelades dock att man därefter förberedde förtärandet av pojken. Efter att ha sett detta framstod debatten i DN som ett hån.

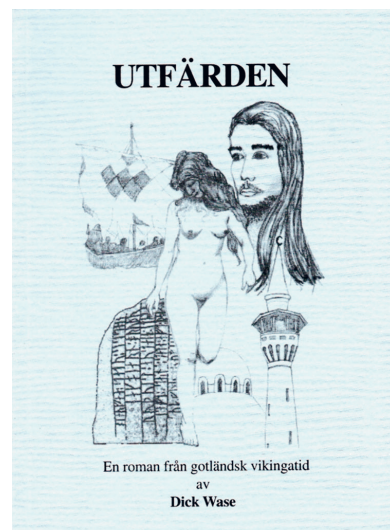
För att ingen ska missförstå mig så understryker jag att jag är starkt kritisk mot detta förfarande av stammen på Nya Guinea. Jag gör det därför att Gotlands museum, Region Gotland och Medeltidsveckan annars utgår från att jag uppmuntrar sådant beteende, eftersom jag nämner det. De nämnda institutionerna tycks nämligen inte ha tilltro till att människor kan tänka själva, vilket var ett av skälen² till att de bannlyste mig från medverkan när jag berättade om hur man tänkte annorlunda om sexualitet under större delen av vår mänskliga historia. Eftersom jag inte uttryckligen tog avstånd från hur man tänkte då (och följaktligen inte insåg att vi i vår tid kommit fram till de salomoniska sanningar som aldrig någonsin i framtiden kommer att ifrågasättas) fick därför ”värdegrund” sätta den grundlagsskyddade yttrande- och åsiktsfriheten åt sidan och jag blev bannlyst på Medeltidsveckan och turistbyrå. Jag upprepar alltså en gång till. Jag stödjer inte att stammar dödar pojkar i 12-årsåldern från andra stammar för att sedan äta upp dem! Däremot undrar jag om Gotlands museum, Region Gotland och Medeltidsveckan nu kommer att bannlysa SVT på ön? Det var ju ingen som uttryckligen tog avstånd från beteendet i dokumentären och

1 Ätande av släktingar i samband med begravningsritualer

2 Det andra var påstådda ”klagomål”. Detta trots att mina vandringar var oerhört uppskattade av deltagarna och många vittnade om att det var de bästa guidningar de någonsin varit på.

2

[Tillbaka till hemsidan](#)

Utfärden. Spännande roman från gotländsk vikingatid utifrån den s k ”Bogestenen”.

Texter kring Gotländsk medeltid. Viktig forskning kring medeltidens Gotland.

de visade det ju tydligt. Men, etablissemangets behandling av mig ifråga om detta gör att jag också verkligen frågar mig: varför släppte man fram Lindströms text? Han tar ju inte avstånd från kannibalism på något sätt och alltså bör vi med det resonemang som fördes mot mig utgå från att han uppmuntrar till kannibalism, eller?

Bulverket

Peter D’Agnan har en intressant text om Bulverket i Tingstäde träsk. Det är en förtjänstfull genomgång av forskningsläget och ett konstaterande av att vi inte har en aning om varför anläggningen kom till. Intressant är att så många olika byggnadstekniker kan skönjas i fyndmaterialet och – som också sägs – så väcker de nya kunskaperna ännu fler frågor. Inte heller jag – som dock rent dokumentationsmässigt är den som djupast studerat gotländsk handel under medeltiden – kan komma med några särskilda uppslag.

En sak som kanske borde ha vägts in i texten är dock ”Krampmacken” som påträffades invid Bulverket. Det är högst troligt att detta skeppsfynd utgör en ”Börding”, enligt Gutalagen mindre än 13 spant, vars namn förmodligen härrör från att man kunde bära det (”börd”) och som antagligen var det skepp man också använde på de ryska floderna.³ Det antyder att Tingstäde träsk vid denna tid haft havsförbindelse – via Ireån – och därmed kanske även någon form av handel. Hur denna tett sig är däremot också omöjligt att säga något om och för oss inte närmare lösningen på varför Bulverket byggdes. Vad vi väl närmast får se fram emot är de olika byggnadstyper man kan dokumentera.

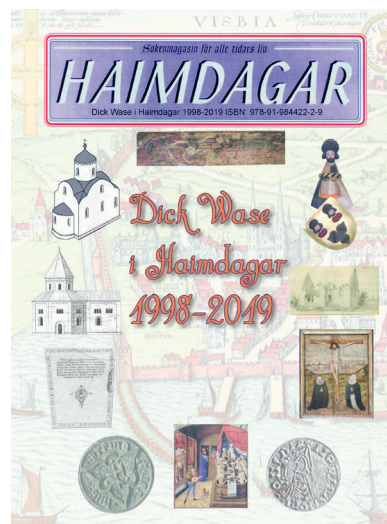
Europeiseringen av Sverige

Nils Blomkvist gör en betraktelse över Sveriges ”europeisering” via kyrkans och framförallt cistercienserordens etablering i Sverige. I detta får han in vår ”efterblivenhet” i förhållande till Danmark och Norge – och även den starka roll som vissa kvinnor spelade – men hur cisterciensernas etablering för första gången gjorde att vi var först. Det är i stort sett en bra framställning och har naturligtvis koppling till Gotland i och med klostret ”Gutnalia” i Roma. I ett par smärre detaljer är jag inte helt överens med Blomkvist, först att Visby skulle vara en senare urban skapelse än Sigtuna. Jag förstår att han är missat Toplaks avhandling,⁴ som starkt indikerar att Visby är en urban skapelse senast från omkring år 900, men det är sådant som händer oss alla. Man kan omöjligt ha koll på allt som skrivs, särskilt som Gotländskt arkiv – trots beslut därom på fornvännernas årsmöte för att antal år sedan – vägrar att bevaka ny Gotlandica. En annan detalj är att han tillskriver Olof Digre betydelse för Gotlands kristnande. Där är vi inte överens eftersom jag menar att Olofskyrkan i Novgorod varit av viss betydelse, att Olofskulten satte in först i 1100-talets slut och att det inte har stöd i norska källor. Den tredje invändningen jag har är att danskarna skulle utövat ”växande inflytande på ön”. Danskarna slog sig aldrig ner i något större antal i staden. Men, det är detaljer i sammanhanget. I övrigt är det en intressant och tankevärd framställning och särskilt vill jag framhäva uppmärksammandet av den saligförklarade abboten Petrus. Det där speglar en sådan där ”aha-upplevelse” som man ibland drabbas av – särskilt när du inser att du är den förste som får den. Gratulerar Nils Blomkvist.

3 Wase 2020, Dick Wase i Haimdagar 1998-2019, s 88f.

4 Toplak, Matthias Simon, 2016. *Das Wikingerzeitliche Gräberfeld von Kopparsvik auf Gotland. Studien zu neuen Konzepten sozialer Identitäten am Übergang zum christlichen Mittelalter*. Dissertation Zur Erlangung des akademischen Grades Doktor der Philosophie in der Philosophischen Fakultät der Eberhard Karls Universität Tübingen.

Tillbaka till hemsidan

I skuggan av Triumfen.

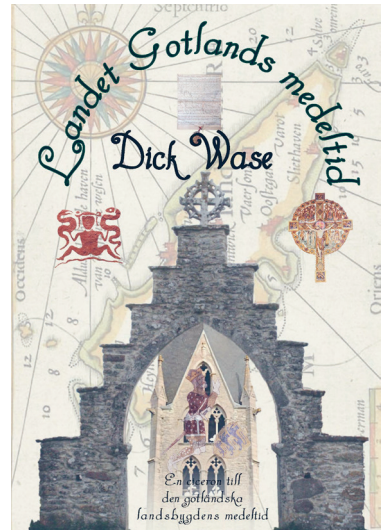
Den i särklass bästa roman om gotländsk medeltid som har skrivits. Även den mest autentiska medeltidsromanen som skrivits i landet.

Dick Wase i Haimdagar 1998-2019. Viktig forskning kring medeltidens Gotland.

I SKUGGAN AV TRIUMFEN

En gotländsk medeltidsroman av:
DICK WASE

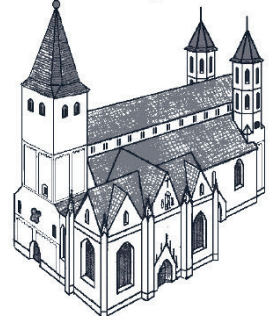
Landet Gotlands medeltid, gotländska landsbygden på denna webbsida i bokform.

Prenummerera på den i särklass bästa och mest vetenskapliga gotländska historiska tidskriften. **HAIMDAGAR**.
info@haimdagar.se

DE MEDELTIDA VISBYKYRKORNA

En vägledning till kyrkoruinerna och domkyrkan

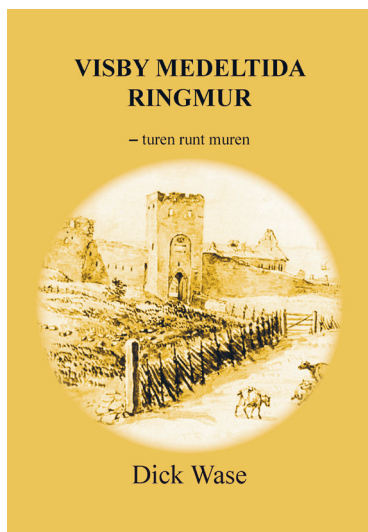
De medeltida Visbykyrkorna. Den bästa ciceronen till Visbys medeltida kyrkor.

Människornas Visby, den överlägset bästa guiden till Visbys medeltidshistoria.

Prenumerera på den i särklass bästa och mest vetenskapliga gotländska historiska tidskriften. *HAIMDAGAR*.
info@haimdagar.se

Visby medeltida ringmur – turen runt muren. Den bästa och mest perfekta skriften för din tur runt Visby ringmur.

Den gotländska anknytningen i texten är ju Roma kloster, Gutnalia”. Där blir Blomkvists text ett exempel på hur olika skribenter kan inspirera varandra. Den något svävande betraktelsen över namnet ”Gutnal” som författaren gör satte igång en associationskedja hos undertecknad, vilken resulterade i en betraktelse, ”Vad var Gutnal?” som kommer att publiceras i tidskriften ”Haimdgar”.

Järnålderstida ”finservis”

Jag ska ärligt medge att jag inte är sakkunnig i arkeologi och skulle naturligtvis aldrig drömma om att försöka skriva någon arkeologisk text. I motsatt riktning är det tyvärr ett antal arkeologer som tror de kan skriva historia, vilket alltför ofta slutar i katastrof. Som t ex när Jonathan Lindström får härja fritt utan kunskap om källkritik eller sannolikhet och måla upp närmast fantasy-scener i sin beskrivning av historien. Dock kan jag tacksamt använda arkeologiska resultat för att använda i historieskrivningen. Det är en ovärderlig hjälpvetenskap och ibland det enda vi har att gå på. Men, i de lägena finns också risken för de största klavertrampen – som nämnde Lindström.

Tacksamt nog behöver jag inte insortera Åsa Dalsbro i den kategorin, utan istället gör hon en saklig och intressant framställning om järnålderstida ”finservis”, vilken på ett förtjänstfullt sätt eliminerar tidsavståndet mellan människorna som levde då och dagens människor. Indirekt visar det att vi inte förändrats någonting över tiden. Precis som rika och ”fina” vill visa upp sig idag ville man det för 2000 år sedan (och genom hela mänsklighetens historia).

Framställningen illustrerar också förbindelser som fanns i Östersjöområdet mellan åtminstone Öland, Gotland och Mälardalen och den påverkan som kom söderifrån. Det är dessutom en artikel som i allra högsta grad står stabilt på gotländsk grund.

Hur gud tog människogestalt i Jesus

Precis som jag inte är sakkunnig i arkeologi är jag inte heller sakkunnig i konsthistoria. Med åren har den dock blivit lättare för mig att omfatta och inte minst genom Torsten Svensson har flera frågetecken rätats ut för mig. Liksom med arkeologi är konsthistorien användbar för historieskrivningen, men lika lite som arkeologin kan den enbart användas för historieskrivning.

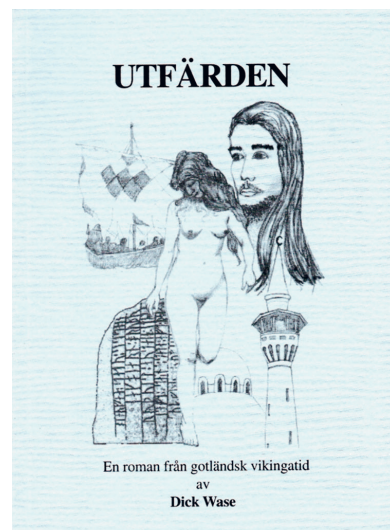
Karin Schager håller sig dock, enligt mitt förmenande – precis som Åsa Dalbro – inom sitt gebit och presenterar en prisvärd betraktelse över epifanin på gotländska dopfuntar. Dessutom med ett förnämligt bildmaterial – såvitt jag kan döma. Som gotlandshistoriker med mängder av skrifter rörande befolkning, handel, kyrkliga förhållanden, m m, bakom mig blir det särskilt intressant att läsa vad hon skriver om ”En tupp i religiöst sidombyte”. Det Schager nämner om ”gallisk” påverkan stämmer nämligen helt med de (visby)gotländska köpmännens inriktning på ”Västerhavet” och ointresse för den tyska östersjökusten. Jag har ju tidigare ifrågasatt tysk påverkan på gotländsk kyrkokonst före början av 1200-talet.⁵ Även här blir det ett exempel på hur forskare av olika discipliner kan inspirera varandra. Schagers iakttagelse är i linje med vad jag själv kommit fram till, varför jag genast griper tangentbordet för att skriva.

Den brutala tyska kolonisationen av Balticum

Den sista vetenskapliga artikeln i årets ”öppna” nummer står Tryggve Siltberg för. Låt mig vara
5 Tidskriften *Haimdagar* 2019 nr 9-10.

4

[Tillbaka till hemsidan](#)

Utfärden. Spännande roman från gotländsk vikingatid utifrån den sk ”Bogestenen”.

Texter kring Gotländsk medeltid. Viktig forskning kring medeltidens Gotland.

solklar redan från början. Siltberg är en minutiöst noggrann forskare som levererar gedigna studier, baserade på djup kunskap och alltid väger sina ord på guldväg. Därför är det anmärkningsvärt att han instämmer med den estniska kyrkohistorikern Arthur Vööbus' omdöme, att den tyska Svärdsbrödraorden var kriminella och biskop Nicolaus av Riga deras medbrottsling. Det är sällan Siltberg tar till sådana kraftuttryck – även om han i det här fallet lånar dem.

Genom en mängd citat och översatta dokument förs vi genom historien om kristnandet av Baltikum och hur den linje legaten Baldvin förde – om mildare framfart och utifrån befintliga samhällsstrukturer inordna de baltiska områdena direkt under påven – krossas av de tyska korsfararnas egennyttiga framfart. I detta får vi också följa hur debatten kring detta växlat – med tyska historici som försvarat erövringen/korstågen med att det inlemmade Baltikum i Europa, mot dem som starkt beskrivit det som närmast ”kolonisering”, vissa baltiska historiker som i ljuset av Balticums nuvarande beroende av bl a Tyskland och NATO tonat ner de brutala delarna och baltiska forskare som understrukit brutaliteten från ”kolonisationsernas” sida. I slutet gör Siltberg en tänkvärd betraktelse med tankeexperimentet att ”om Gotland hade blivit ’korstågstaget’ på samma sätt som Baltikum blev. Då hade Gotland fått en liten tysk adelsklass som sedan behärskat ön fram till 1900-talet. Istället för 94 medeltidskyrkor anpassade till öns kulturlandskap och bondemenighet hade Gotland fått kanske 20 kyrkor anpassade till adelns behov. På 2000-talet hade historikerna framhållit: »Gotland blev i alla fall tack vare korstågen anknutet till Västeuropa och fick en samhällsorganisation som höll i flera sekler.« Då hade jag och andra Gotlandshistoriker sagt: »Jamän, vi var ju på väg in i Europa för EGEN maskin! Den processen hade gått bättre utan korstågsfararna!«

Många balter (Vööbus med flera) har uppenbarligen resonerat exakt så om Baltikum – med rätta!”

Jag kan inte göra annat än instämma, men min invändning är: hur mycket har texten egentligen med Gotland att göra? Utan tvekan är ön i allra högsta grad berörd, och vi får t ex redovisat för oss hur påven 1227 tog tyskarna i Visby i sitt skydd, som tack för att de skyddade de nyomvända i Livland och Estland. Något som betydde att visbygotlänningarna inte tycks ha involverat sig i den tyska kolonisationen av Baltikum.⁶ Men, för Gotlands del är detta vad det handlar om. Enstaka notiser i texten som är ganska obetydliga, även om Balticums kristning naturligtvis intimt hänger samman med Gotland. Men det är egentligen en text om de baltiska länderna.

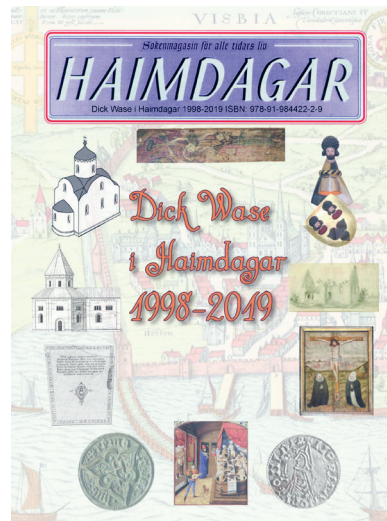
Missförstå mig inte. Siltbergs text är mycket bra och förtjänar i allra högsta grad att publiceras, men frågan som infinner sig hos mig är om Gotländskt arkiv verkligen var rätt forum?

Låt oss slå oss för bröstet för hur duktiga vi är

Jag har valt att kommentera den första texten i det ”öppna” numret av Gotländskt arkiv till sist. Det beror naturligtvis på att jag anser att den inte har i numret att göra överhuvudtaget! Inte så att det skulle vara illa författat, men det är mer en text för Turistföreningens årsskrift eller något reklamblad där man vill framhäva sig själv. Jag kan inte hjälpa att jag kopplar samman det med museets totala oförmåga att ta till sig ny forskning, att förnya museet och guidningarna, samt att utveckla kunskapen om världsarvet. Slänger man in en text om hur duktiga guiderna är, som ger gratis rundvandring till skolelever, så förefaller det ju som om man gör något – och förmedlar kunskap om världsarvet. Då slipper man att beakta ny forskning, att åtgärda felaktigheter i utställningar, att bry sig om undermåligt producerade publikationer från museet, vilka respektlöst

⁶ Däremot tycks vissa visbygotlänningar varit bland dem som 1230 flyttade till Reval och tilldelades land. **Wase** 2019, ”Invånarna i medeltidens Visby”, s 553, 718, 740, 932, 952.

[Tillbaka till hemsidan](#)

I skuggan av Triumfen.

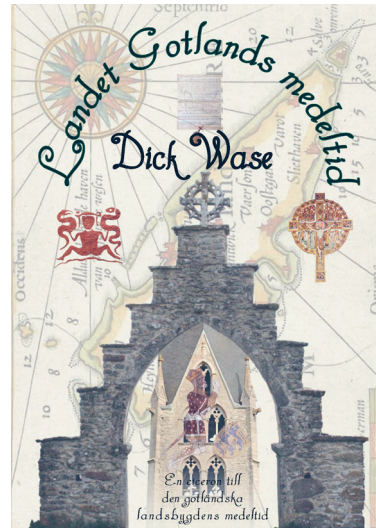
Den i särklass bästa roman om gotländsk medeltid som har skrivits. Även den mest autentiska medeltidsromanen som skrivits i landet.

Dick Wase i Haimdagar 1998-2019. Viktig forskning kring medeltidens Gotland.

I SKUGGAN AV TRIUMFEN

En gotländsk medeltidsroman av:
DICK WASE

Landet Gotlands medeltid, gotländska landsbygden på denna webbsida i bokform.

Prenummerera på den i särklass bästa och mest vetenskapliga gotländska historiska tidskriften. **HAIMDAGAR**.
info@haimdagar.se

DE MEDELTIDA VISBYKYRKORNA

En vägledning till kyrkoruinerna och domkyrkan

Dick Wase

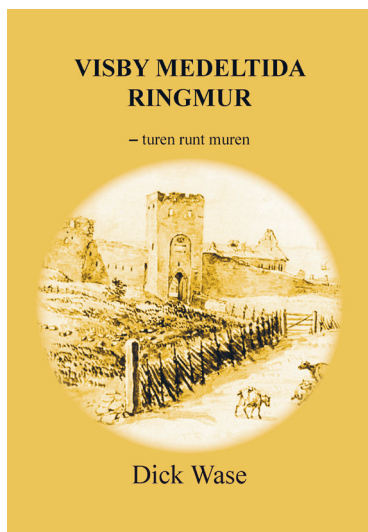
De medeltida Visbykyrkorna. Den bästa ciceronen till Visbys medeltida kyrkor.

Människornas Visby, den överlägset bästa guiden till Visbys medeltidshistoria.

Prenumerera på den i särklass bästa och mest vetenskapliga gotländska historiska tidskriften. *HAIMDAGAR*.
info@haimdagar.se

Visby medeltida ringmur – turen runt muren. Den bästa och mest perfekta skriften för din tur runt Visby ringmur.

prackas på intet ont anande turister och – framförallt – fråga sig om man är så outstanding kun-
nig som man inbillar sig att man är.

Det är inte så att jag är kritisk mot idén att undervisa elever, men vad har det att göra med
fornvännernas uppgift att vårda gotländsk historia och kulturarv? Var det så få som skickade in
bidrag till det ”öppna” numret att man måste ta in en utfyllnad av detta slag? Om så är det san-
nerligen ett underbetyg åt redaktionen för Gotländskt arkiv som inte lyckas intressera tillräckligt
många seriösa forskare för ett bidrag. En följd av de alltför många temanumren kanske?

Däremot måste man fråga sig vilken typ av kunskap som guiderna förmedlar till eleverna. Jag
studsar när jag läser att de rörande ringmuren bl a pratar om hur ”muren påverkat människornas
liv och mentalitet från mitten av 1200-talet fram till idag.” Vad sitter de på för hemliga dokument
som de vägrar att låta andra ta till sig, för att få den kunskapen? Vad exakt baserar de vad de för-
medlar i detta avseende? Sedan skymtar också museets systematiska ”strutsbeteende” inför nya
rön och fakta rörande medeltidens Visby när de skriver att ”arkeologer” funnit resterna av den i
Gutasagan nämnda första kyrkan på ön, Allhelgonakyrkan. Visserligen är det den hypotes som
Erik Swanström framfört, men det finns två mycket besvärande omständigheter som omöjliggör
att den första stenkyrkan är identisk med ”Allhelgonakyrkan”. Utifrån Gutasagan framgår det att
gutarna överrumplades av bygget – och det är omöjligt att överrumpla någon med ett stenkyrko-
bygge som tar flera år – och dessutom anger Gutasagan att kyrkan stod på den plats där S:t Per
står, *inte* där S:t Hans står. Stenkyrkan byggdes sannolikt på platsen för den stavbyggnad, det
hov som måste ha funnits på den stora offerplatsen, för att manifesteras kristendomens seger över
”den gamla seden”.⁷ När jag nu understryker detta i min nya samlingsvolym,⁸ kommer museet
då i vanlig ordning att köra huvudet i sanden och ignorera detta, så som man gjort rörande mina
påpekanden om tveksamheter och felaktigheter i utställningarna?⁹

Slutligen måste jag fråga mig, att om man bannlyser mig för att jag berättar hur man tänkte om
sexualitet borde man då inte även bannlysa den guide som berättar så hemska historier att en
elev svimmar? Jag utgår naturligtvis från att han alltid klart och tydligt, vid alla hemska historier
han nämner, klargör att han inte är anhängare av hängningar, ”öga mot öga”, skamstraffen m
m, eftersom museet tillsammans med Region Gotland och Medeltidsveckan inte tilltror vuxna
människor att kunna tänka själva. Än mindre då skolelever. Med tanke på felaktigheter och de
hemliga dokument som museet ruvar på och inte vill ge andra tillgång till känner jag att jag nog
måste inventera några av museets vandringar under sommaren 2022, för att se vad de går för.

Kan man hoppas på att museet äntligen kan få en chef som inser att museet har mycket att lära,
som är öppen för kritik, beredd till dialog och som förstår att den historiska kompetensen på
museet är begränsad?

Dick Wase

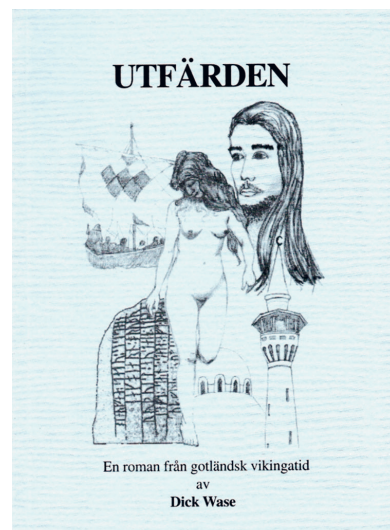
7 *Haimdagar* 2021 nr 9-10 s 41, *Haimdagar* 2022 nr 1-2 s 38.

8 **Wase** 2022, *Texter kring Gotlands medeltid*.

9 www.medeltidsgotland.se/pdf/felaktigheter.pdf.

6

[Tillbaka till hemsidan](#)

Utfärden. Spännande roman från gotländsk vikingatid utifrån den s k ”Bogestenen”.

Texter kring Gotländsk medeltid. Vik-
tig forskning kring
medeltidens Gotland.

